

*Zákaz chovu
kožešinových zvířat*

*Moderní trendy
v evropské legislativě*

"I fully endorse Svoboda Zvirat's campaign to end fur farming in the Czech Republic. When I had the chance to introduce a bill in the UK Parliament I chose to use the opportunity to try to end fur factory farming in the United Kingdom as I believe it is morally reprehensible to kill an animal solely for the fur on its back. No one needs to wear fur, it's just a whim of fashion.

Fur factory farming is inherently cruel. It causes needless and intense suffering to the animals involved. Most animals bred for fur are solitary carnivores and to keep them in intensive factory farm conditions is cruel. These are not domesticated or social animals like sheep or cows and have only been bred in captivity for a relatively short number of years. In the words of the UK Farm Animal Welfare Council they are still 'essentially wild'.

I was proud to play my part in getting fur farming banned throughout the United Kingdom and am happy to support SV in their efforts to end this cruel practice in the Czech Republic.

No civilised society should tolerate this unnecessary cruelty and I hope, as legislators, you will give this matter the consideration it deserves and that the Czech Republic will join the other European countries that have banned this outdated practice."

Yours sincerely

MARIA EAGLE MP

„Plně podporuji kampaň Svobody zvířat za ukončení chovu tzv. kožešinových zvířat v České republice. Když jsem dostala příležitost navrhnout novelu v Parlamentu Velké Británie, využila jsem jí k prosazení ukončení chovu tzv. kožešinových zvířat ve Velké Británii, neboť jsem přesvědčena, že není morálně ospravedlnitelné zabíjet zvířata jen pro kožich, který nosí na těle. Nikdo nepotřebuje nosit kožešiny, je to pouze rozmar módy.

Chov tzv. kožešinových zvířat na farmách je ze své podstaty krutý. Způsobuje zbytečné a intenzivní utrpení chovaným zvířatům. Většina zvířat chovaných na kožešiny jsou masožravci žijící samotářsky, tudíž držet je v podmínkách intenzivních faremních chovů je pro ně utrpením. Nejsou to domestikovaná ani společenská zvířata jako například ovce nebo krávy. V zajetí začala být chována pouze před relativně několika málo lety. Slovy britské Farm Animal Welfare Council jsou pořád v podstatě „divoká“.

Byla jsem hrdá na to, že jsem se mohla podílet na zavedení zákazu chovu tzv. kožešinových zvířat ve VB a je mi ctí podpořit SZ v jejich úsilí o ukončení těchto krutých praktik v České republice.

Žádná civilizovaná společnost by neměla tolerovat toto zbytečné utrpení a věřím, že jakožto zákonodárci budete tomuto tématu věnovat patřičnou pozornost a že Česká republika se připojí k ostatním evropským státům, které již zakázaly tyto staromódní praktiky.“

Většina občanů ČR (67 %) si přeje zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat.

•

Pro tzv. kožešinová zvířata je život na farmách utrpením a často jsou chována v nevyhovujících podmínkách.

•

Výroba kožešin představuje významnou zátěž pro životní prostředí.

•

Vzhledem k zanedbatelné ekonomické síle a existenčním problémům chovatelů by měl zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pravděpodobně minimální ekonomický dopad jak na samotné podnikatele, tak na hrubý zemědělský produkt.

•

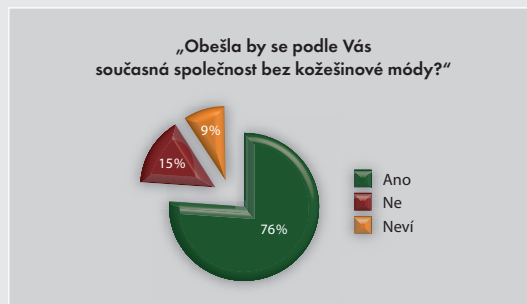
Zabíjení zvířat za účelem výroby zbytných produktů je obtížně eticky ospravedlnitelné.

•

Trendy ve většině evropských zemí směřují k zákazu či omezení chovu tzv. kožešinových zvířat.

•

Nadnárodní korporace obchodníků reagují na přání spotřebitelů a přijímají tzv. „bezkožešinovou politiku“ prodeje.

Veřejné mínění

Z výzkumu CVVM (Centrum pro výzkum veřejného mínění) z roku 2006 (standardizované dotazníkové šetření probíhalo na reprezentativním vzorku 1 002 respondentů) vyplývá, že **většina občanů ČR nesouhlasí s chovem a zabíjením kožešinových zvířat**. Se zabíjením zvířat pro kožešinu nesouhlasí 68 % dotázaných. 67 % respondentů se vyslovilo pro zákaz chovu kožešinových zvířat, se zákazem nesouhlasí 15 % respondentů. 76 % dotázaných soudí, že by se současná společnost obešla bez kožešinové módy.¹

Welfare (životní pohoda) zvířat chovaných na kožešiny

V ČR je v současné době **7 větších farem** (nad 500 zvířat) s chovem masožravých zvířat. Z toho se tři zaměřují na chov **norků**, jedna na chov **lišek** a na třech farmách se chovají oba druhy zvířat. Dále je v ČR registrováno **6 větších farem** (nad 500 zvířat) s **býložravci** – zde jsou chovány **čičily**.^a

Chov tzv. kožešinových zvířat způsobuje utrpení divokým zvířatům (kožešinová zvířata nejsou domestikována), která prožijí celý život v klecích, v nichž nejsou naplňovány jejich etologické potřeby. Zvířata jsou chována **v nevyhovujících podmínkách** (např. malé a strohé klece, často bez pevné podlahy). **Důsledkem** toho jsou kromě různých **onemocnění, zranění** nebo **biologických abnormalit** také **poruchy chování**. Pozorovatelné jsou zejména v podobě **stereotypních pohybů a sebepoškozujícího chování**: stereotypie jsou stále se opakující bezúčelné pohyby, jako příklad můžeme uvést norka skákajícího určitou dobu proti stěně klece nebo v kleci stále dokola běžící lišku. Poškozující chování se často objevuje např. u norků v podobě poškozování ocasů. Dalšími abnormalitami v chování je např. u lišek zraňování až požíráání vlastních mláďat.²

Dopady na životní prostředí

Kožešina je zdrojem znečištění ve všech stádiích výroby:

1. Odpady v podobě **výkalů** se vsakují **přímo do půdy, znečišťují** tak **povrchové a spodní vody**, ty se kromě jiného vypařují **i do vzduchu** (např. liška polární (Alopex lagopus) vyprodukuje za rok stejné množství sloučenin dusíku a fosforu jako jedno prase domácí (Sus scrofa f. domestica)).
2. **Další rizikové odpady** představují **zkožkovaná těla zvířat**.
3. **Chemické ošetření kožešiny** (může projít až 50 procesy – např. barvení, které kůži změkčuje a konzervuje) většinou zahrnuje používání látek poškozujících životní prostředí.
4. **Kožešinové produkty** jako konečný odpad jsou **těžko biologicky rozložitelné** (vlivem chemického ošetření).
5. Velká **spotřeba energie při transportu** (kvalitnější kožešiny jsou nejprve převáženy do velkých aukčních center, kde se prodávají. Poté jsou transportovány na místo zpracování a v konečné fázi k prodejci.). **Výroba například umělé kožešiny spotřebuje zhruba 60x méně energie.**³

Dalším negativním aspektem chovu tzv. kožešinových zvířat jsou **úniky zvířat do volné přírody**. V té jsou pak, především norci, nepřírodným predátorem a konkurentem chráněných vyder říčních (Lutra lutra).

a Čísla jsou pouze informativní, neboť údaje o farmách a počtech zvířat na nich není jednoduché získat. Částečně vycházíme ze svých pozorování, částečně z kontrol prováděných Státní veterinární správou. Situaci značně komplikuje fakt, že doba pozorování/kontroly má vliv na aktuální počet zvířat na farmě, neboť v každém „stádiu produkce“ se na farmách nachází různé počty zvířat.

Ekonomické dopady uzavření kožešinových farem

S ohledem k současným ekonomickým problémům většiny tuzemských chovatelů nelze v budoucnu počítat s opatřeními, která by odstranila výše zmíněné problémy a nedostatky současných chovů tzv. kožešinových zvířat na farmách. V současné době je registrováno sedm velkých (činná kapacita nad 500 zvířat) farem s chovem masožravých kožešinových zvířat, které zaměstnávají necelých 20 pracovníků^b. **Celková produkce kožešin u nás tvoří jen zhruba 0,03% hrubého zemědělského produktu.**^c Většina chovů masožravých kožešinových zvířat na farmách u nás dnes spěje k postupnému zániku – chovatelé si stěžují na vysoké provozní náklady, špatný odbyt a nejistou budoucnost. Podle údajů Českého statistického úřadu klesl počet zaměstnanců v odvětví „Zpracování a barvení kožešin, výroba kožešinových výrobků“ (OKEČ 18.3) mezi lety 2000 a 2006 téměř o polovinu (v roce 2000 pracovalo ve zmíněném sektoru v průměru 361 fyzických osob a 483 právnických, kdežto v roce 2006 to bylo už jen v průměru 176 fyzických a 224 právnických).

Přesto nelze (z důvodu snižování kvality péče o zvířata, hygieny a veterinární ochrany chovů) ponechat vyřešení problému zvířat na samovolném zániku chovů. **Zákaz by se tedy přímo dotýkal několika desítek chovatelů.** Dopady na související podnikatele budou minimální.

Etické hledisko

Zájem o správné zacházení se zvířaty má dlouhou legislativní historii. Ochrana zvířat proti týrání je celospolečenským zájmem. Vzhledem k tomu, že zvířata jsou, stejně jako člověk, živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, je morální povinností člověka poskytovat jim péči a ochranu před týráním, poškozováním zdraví a bezdůvodným usmrcením.

Například zákon zakazující chov tzv. kožešinových zvířat v Anglii vychází především z mravních zásad, podle nichž chov tzv. kožešinových zvířat není slučitelný s vlastní hodnotou zvířat a respektem k němu. **Život zvířete by ve jménu veřejného zájmu neměl být zmařen bez dostatečného ospravedlnění.** Zvířata by za tímto účelem neměla být ani chována. Zákon má chránit slabé a zranitelné, včetně zvířat.⁴

Například připravovaná norská novela zákona na ochranu zvířat vychází z předpokladu, že zvířata mají kromě využitelné hodnoty svoji vlastní hodnotu. Hodnota zvířete jako takového by měla mít přednost před užitnou hodnotou, kterou má zvíře pro člověka, přičemž dokument zdůrazňuje **respekt ke zvířatům** a jedním z jeho cílů je zavést vysoké etické standardy chování norské společnosti ke zvířatům.⁵

Kožešinové produkty jsou především symbolem statusu. Neexistují **žádné důkazy o jejich potřebnosti** (v tuzemských klimatických podmínkách). Většina lidí, hlavně mladých, kožešiny nikdy nepoužívá. Ani vědci pracující v polárních oblastech k ochraně před zimou pravé kožešiny většinou nepoužívají. **Nejvíce kožešin** je použito **na tzv. trimy** (lemování oděvů).

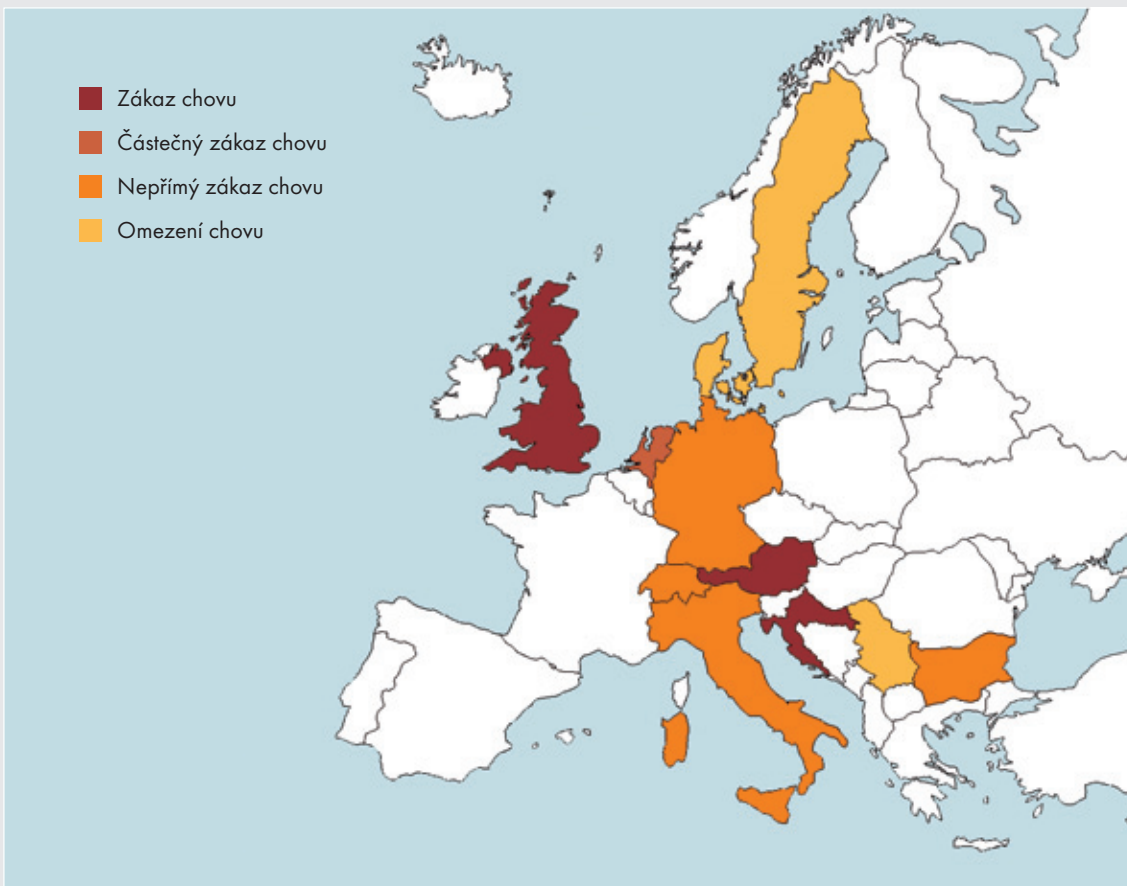

b Zdroj: **Administrativní registr ekonomických subjektů** [online]. Praha: 2008 [cit. 2008-04-21].

Dostupný z <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html>

c Zdroj: **Hrubá zemědělská produkce v ČR za rok 2006** (ve stálých cenách r. 1989) [online]. Praha: 2006

[cit. dne 2008-04-21]. Dostupný z [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/E300308AD6/\\$File/21010701.xls](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/E300308AD6/$File/21010701.xls)

Situace v Evropě^d

V Evropě přibývá zemí, které přijaly zákony zakazující či omezující chov tzv. kožešinových zvířat či jsou v procesu přijímání těchto zákonů.

Zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat platí v následujících zemích: **Velká Británie** (Anglie, Skotsko, Wales – od r. 2003); **Rakousko** (od r. 2005); **Chorvatsko** (od r. 2007 s 10letým přechodným obdobím).

Částečný zákaz chovu některých druhů tzv. kožešinových zvířat platí v **Holandsku** (od 1. 4. 2008 zákaz chovu lišek a činčil; zákaz chovu norků se bude v Parlamentu projednávat v letošním roce).

Nepřímý zákaz formou legislativních opatření a standardů: **Bulharsko** (v současné době zde nejsou žádné farmy s tzv. kožešinovými zvířaty, od r. 2006 úřady ani nepovolují vznik nových; platí zákaz chovu divokých zvířat uvedených na seznamu BU Biodiversity Act and CITES^e); **Švýcarsko** (od r. 1981 pro volně žijící zvířata přísné standardy chovu – prakticky znemožňují chov tzv. kožešinových zvířat; v současné době neevidovány žádné liščí nebo norkové farmy); **Itálie** (od r. 2006 nařízení o obohacených klecích pro norky, od r. 2008 ještě přísnější standardy pro chov norků – prakticky znemožňující chov; v současnosti neevidovány žádné liščí farmy); **Německo** (v r. 2006 nařízení zpřísňující podmínky chovu – do 10 let musí mít zvířata několikanásobně větší klece vybavené podle jejich etologických potřeb, např. umožnění hrabání, norci musí mít k dispozici vodní nádrž a další speciální vybavení – prakticky znemožňující chov).

Omezení chovů: **Švédsko** (od r. 2001 zpřísněny standardy pro chov lišek, prakticky znemožňující jejich chov; od r. 2000 nezaznamenány žádné chovy lišek); **Dánsko** (od r. 2007 přísné standardy pro chov lišek, ten je nyní ekonomicky nevýhodný, v praktické rovině se očekává ukončení chovu lišek); **Srbsko** (zákaz chovu divokých zvířat ze seznamu CITES v zajetí).

d Informace pocházejí od organizací či úřadů zabývajících se ochranou zvířat ve zmiňovaných státech.

e Týká se pouze norků, nikoli lišek. I přesto se zde ale chovy lišek nevyskytují.

Další legislativa

Zákaz obchodu s kočičími a psími kožešinami v celé EU, který vstupuje v platnost 31. 12. 2008. (i ve Švýcarsku – zákaz importu).

Zákaz obchodu s tuleními kožešinami (Belgie, Holandsko, některé další země jej zvažují; Evropská komise o něm uvažuje v rámci celé EU).

Evropská veřejnost

Data z průzkumů veřejného mínění z většiny evropských států se opakují, evropská veřejnost s chovem zvířat pro kožešiny nesouhlasí:

Stát	Rok	Výsledky výzkumu	Výzkumná agentura
Chorvatsko	2006	73 % lidí by si přálo zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pro kožichy.	SPEM Communication Group
Belgie	2004	79 % lidí by si přálo zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pro kožichy.	INRA
Irsko	2004	63 % lidí by si přálo zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pro kožichy.	Millward Brown IMS
Německo	2003	70 % lidí by si přálo zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pro kožichy.	TNS Emnid
Švédsko	2002	57 % lidí by si přálo zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pro kožichy.	Gallup Institute Sweden
Velká Británie	2000	75 % lidí by si přálo zákaz chovu tzv. kožešinových zvířat pro kožichy.	House of Commons Debate
Nizozemí	1999	86 % lidí by si přálo zákaz chovu norků pro kožichy.	Intomart
Členské státy EU	2005	72 % občanů EU je přesvědčeno, že úroveň welfare/ochrany zvířat je špatná/velmi špatná	European Commission internet consultation
Členské státy EU	2005	71 % občanů EU si myslí, že pro zlepšení současné úrovně welfare/ochrany kožešinových zvířat by se mělo dělat více.	European Commission internet consultation

Zdroj⁶

Obchodníci

Trendem nadnárodních společností je v posledních letech přijímat tzv. **Fur Free Policy**, v jejímž rámci se zavazují neprodávat ve svých sítích žádné kožešinové výrobky. Společnostmi, které na nátlak celosvětové veřejnosti přistoupily/slíbily přistoupit k této politice, jsou např. Marks and Spencer, Indiska Sainsbury, Top-Shop, Cooperative, Next, Zara a mnohé další.

Módní návrháři

Také mnozí mezinárodní módní návrháři veřejně deklarují nepoužívání pravých kožešin ve svých kolekcích (např. Tommy Hilfiger, Donna Karan, Calvin Klein, Stella McCartney nebo Polo Ralph Lauren)⁶.

Zdroje

1. CVVM SOÚ AV ČR (2006). Češi o životě zvířat chovaných v zajetí. Praha.
2. Svoboda zvířat (2006). Zpráva o chovech a welfare kožešinových zvířat v ČR. Praha.
3. Kraig, A. (2002). An environmental analysis. Norway.
4. Linzey, A. (2002). The Ethical Case Against Fur Farming. Respect for Animals: England.
5. Proposal for a new Act concerning animal welfare dostupný z <http://www.regjeringen.no/en/dep/lmd/Subjects/Animal.html?id=1294&epslanguage=EN-GB>.
6. Vier Pfoten (2007). Fact sheet „Fur“.

Organizace na ochranu práv zvířat

Svoboda zvířat

Koterovská 84, 326 00 Plzeň

telefon: 377 444 084

e-mail: info@svobodazvirat.cz

www.svobodazvirat.cz